

Hoor wie klopt daar kinderen...?!

Sinterklaas in een multiculturele leeromgeving

SINTERKLAAS IS WEER VERTROKKEN.
ROLLENSPEL EN TAAL BLIJVEN,
IN ÉLK THEMA!

Patty Roos en Marjan van Baekel-Kan

In de buurt van de St Lukasschool in Amsterdam-Osdorp wonen vooral kinderen van Marokkaanse, Turkse en Surinaamse afkomst. Gemiddeld zit in elke groep één Nederlands kind. Leerkracht Patty Roos gaat dan ook weloverwogen te werk om voor haar kleutergroep rollenspel én Nederlandse taal te stimuleren. Ook in een 'oer-Hollands' thema als Sinterklaas. Maar dat gebeurt natuurlijk ook in meer 'alledaagse' thema's!

ALS EEN THEMA BEGINT PRATEN WE UITGEBREID OVER DE HOEKEN EN DE INRICHTING. WE MAKEN lijstjes en posters (woordvelden) van wat we nodig hebben. Het is een proces van ons allemaal, waarin veel ruimte is voor de inbreng van de kinderen. Hierdoor komen ze met meer ideeën en gaan actief meedenken en praten.

Na de intocht van Sinterklaas ligt er stroigoed op de grond, zien we voetsporen op de vloer en een brief met veel pictogrammen over de reis van Sint en zijn bezoek aan de school. We kijken met elkaar (op video) naar de intocht van Sinterklaas. Dit maakt veel verhalen los over het Sinterklaasjournaal dat al enige dagen op de tv wordt uitgezonden; onder meer over de pieten die er dit jaar bij zijn.

DE START: POSTERS EN PLANNEN VOOR DE INPAKTAFFEL

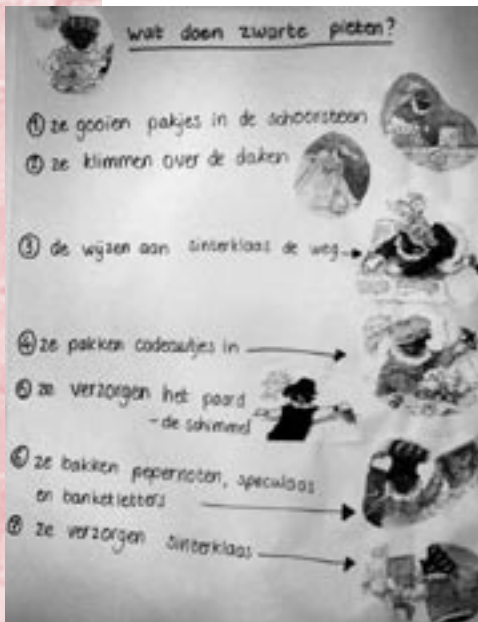
Omdat iedereen vast nog niet alle pieten kent, besluit ik om samen met de kinderen een poster te maken over de pieten. Ik heb kopieën van afbeeldingen uit prentenboeken met daarop verschillende pieten. Deze deel ik uit aan tweetallen en de kinderen praten over wat zij allemaal zien. Elk tweetal vertelt na een paar minuten wat er op hun blad staat en hoe de piet heet. Zo komen we op de Bakpiet, de Inpakpiet, de Hoofdpiet, de Paardenpiet, de Dakpiet, de Wegwijspiet en 'stoute pietjes'. Als een tweetal klaar is met vertellen, knip ik de betreffende piet van hun blaadje, plak het op een groot vel aan de muur en schrijf er de naam van de piet bij.

Het voordeel van het werken in tweetallen is dat alle kinderen de gelegenheid krijgen om te praten en mee te denken. Door de duo-presentaties daarna wordt het weer iets van de hele klas. Alle kinderen worden zo actief betrokken bij het maken van de poster.

Daarna willen de kinderen het liefst een inpakhoek gaan maken (die kennen ze uit het fotoboek van vorig jaar). In een groepje praten we over wat we nodig hebben: inpakpapier, een schaar, een liniaal, mooi lint, plakband, etc. Samen schrijven en tekenen we de acht stappen van het inpakken van een cadeautje op een werkbeschrijving. Die hangen we boven de inpaktafel voor de Inpakpieten. Een dag later heb ik weer platen uit prentenboeken, nu met afbeeldingen van wat Sinterklaas doet. We werken weer in tweetallen en maken op dezelfde wijze een poster.

WORKSHOPS

2017

WE RICHTEN DE SINTHOEK IN

Er moet een tafel met een stoel komen met het rode boek er op en een slaapkamer met een bed. Bij het praten over de hoek en het spel dat er gespeeld kan worden, maak ik vaak gebruik van een matrix met een spelscenario. In dit geval een blanco vel met een tabel van drie kolommen en vijf of zes rijen. Boven kolom 1 schrijf ik 'Wie?', boven kolom 2 'Wat heeft hij aan?' en boven kolom 3 'Wat doet hij?'

Ik vraag wie er in de Sinthoek zijn: Sinterklaas natuurlijk! In hokje 1 teken ik Sinterklaas, dat is meteen rol één. Ik vraag hoe ik Sinterklaas herken: "Wat heeft hij aan?" De kinderen hebben het over die muts op zijn hoofd, ik benoem het woord mijter, teken het en schrijf het woord er bij. Zo ook de mantel en de onderjurk. Dan vraag ik wat Sinterklaas allemaal doet. Nou, dat weten we al van de poster: in het boek schrijven, slapen, cadeautjes brengen in de schoorsteen, en thee drinken en praten met de Hoofdpiet.

De matrix

Vervolgens vraag ik wie er nog meer in het Sinthuis zijn. De kinderen komen meteen met de Bakpiet. Ik teken hem in de kolom 'Wie' en vraag wat hij aan heeft. "Een pet natuurlijk!" roept Yusef. Die pet, die noemen we een baret, weer een nieuw woord. De kinderen maken een gebaar: "En zo'n ding, juf!" Ja, hoe heet zo'n ding? Mijn enige Nederlandse kind helpt me en roept "Een schort!". Ik teken de baret en de schort. Daarna praten we over wat een bakpiet allemaal doet. Zoals zo vaak in mijn klas met veel bewegingen, veel gebaren, weinig woorden. Verschillende kinderen maken een rollbeweging en mijn grootste kletskou (ondanks haar grote taalachterstand) roept: "Mijn moeder! Mijn moeder dat ook! Zo doet ze, zo!"

Ik kan zo ontzettend genieten van dit soort momenten in de kring, als iedereen actief meedenkt, als het gezellig is, als kinderen het graag willen weten. En we komen eruit: de Bakpiet rolt het deeg met de deegroller! Dat teken ik. Ook bakt hij chocoladeletters, pepernoten, marsepein en speculaas.

's Middags doen we er nog een rol bij: De Hoofdpiet. Wat heeft hij aan? Weer een baret. Maar hoe herken ik hem? Na veel wikken en wegen krijgt hij een baret met een blauwe veer, net als de (echte) Hoofdpiet op de televisie. Ook bij de Hoofdpiet komen we op vier werkzaamheden die ik teken en schrijf.

Na schooltijd maak ik een aantal baretten. Ze moeten stevig zijn, vandaar dat ik ze zelf maak. Ook breng ik twee baksetjes met vormpjes en deegrollers mee. De kinderen vinden het

prachtig en willen allemaal graag Bakpieten zijn. Tenslotte: de Sinterklaaskleren. We kleden een kind aan als Sinterklaas: eerst de onderjurk, daar overheen de mantel en dan de mijter. Wat is het mooi, spannend en echt! Ik heb spullen voor in het huis meegebracht: de bril voor Sinterklaas, enveloppen en het rode boek. De kinderen vertellen over Sint's slaapkamer, zijn werkhoek en de keuken voor de Bakpieten. We herhalen de rollen en de werkzaamheden en de Sinthoek kan open!

EINDELIJK SPELEN

Met het groepje spelers zit ik eerst nog even voor de matrix en we herhalen nog eens wat we allemaal kunnen doen en verdelen dan de rollen. Op deze manier leren de kinderen om niet meteen het huis in te rennen, maar om samen rollen te verdelen. De matrix zorgt ervoor dat nieuwe begrippen herhaald en bekende begrippen verdiept worden. Daarbij kunnen kinderen elkaar aanspreken op hun rol. "Jij kan misschien pepernoten gaan bakken, want jij bent toch de Bakpiet?" Of: "Jij moet Sinterklaas wakker maken en aankleden, jij bent de Hoofdpiet!" Nadat de rollen zijn verdeeld kunnen de kinderen zich aankleden en hun spel gaan spelen.

Na een paar dagen kunnen we een rol toevoegen, want de kinderen willen graag de Paardenpiet erbij. De Paardenpiet geeft het paard te eten en te drinken, hij ruimt de stal op, praat met Sinterklaas over wanneer hij het paard moet zadelen, borstelt het paard en gaat met Sinterklaas mee op pad. De matrix wordt aangevuld en we hebben nu vier rollen in het speelhuis.

Sint en de Hoofdpiet

DE OPBRENGSTEN: TWEETAALVERWERVING IN HET SPEL

Reflectie van nascholingsdocente Marjan van Baekel-Kan:

Patty laat zien dat ze heel bewust bezig is met het doorlopen van de stappen die bij de didactiek van tweedetaalverwerving horen.

Dit is wat zij doet:

Activeren van de voorkennis:

- zij zet verschillende startactiviteiten in zodat alle kinderen een ervaring hebben of krijgen met Sint en Piet.

De woordbetekenis van de begrippen:

- zij introduceert verschillende activiteiten om begrippen helder te maken (semantiseren);
- ze maakt begrippen visueel met posters, matrixen, werkbeschrijvingen;
- met foto's en afbeeldingen leert ze kinderen woorden te geven aan wat ze denken en zien;
- door het werken in tweetallen komen alle kinderen aan het woord en helpen ze elkaar;
- ze laat middelen (posters, matrixen) in diverse activiteiten terugkomen zodat begrippen herhaald en verdiept worden en verankerd raken in het begrippennetwerk (consolideren);
- ze brengt verdieping aan door nieuwe rollen - en dus ook nieuwe woorden - toe te voegen.

Observeren, registreren en controleren:

- door deelname aan activiteiten hoort en ziet zij hoe de kinderen de taal oppakken en gaan inzetten;
- ze maakt notities in haar logboek, met het NT2 observatiemodel van Horeb.

Sint en Paardenpiet

Samen werken aan de plattegrond

Ik doe mee als Hoofdpiet en er worden video-opnames gemaakt, vooral ook om zelf vaardiger te worden in het meespelen. Dat is een fijne rol omdat je dan toch een inbreng hebt in het spel. Youssef mag de Paardenpiet zijn. Tijdens het terugkijken van de videobeelden zie ik zoveel van mijn kinderen! In mijn logboek schrijf ik: Tijdens de voorbespreking van het spel bij de matrix krijg ik het gevoel dat Ece, een Turks meisje dat kort op school is, afwezig is, dat alles langs haar heen gaat. Maar als ik vraag wie zij wil worden, loopt ze naar het schema, wijst de Hoofdpiet aan, je ziet haar denken en wij wachten af en dan roept ze stralend: de Hoofdpiet! Youssef wil zo graag de Paardenpiet zijn. Ik zie dat eerst niet zo zitten aangezien zijn spel nog zwak is. Op de video kun je zien dat hij op een gegeven moment moeite heeft met zijn rol, hij weet niet meer wat hij moet doen. Musa, de Bakpiet, ziet dat. Hij helpt Youssef geweldig op weg en de manier waarop hij dat doet (met behulp van de matrix) is echt ontroerend. Ze lopen samen naar de stal en Musa zegt: "Je kan het paard borstelen." "Maar waar is dan de borstel?" vraagt Youssef. Samen gaan ze op zoek en vinden hem. Youssef kan weer verder in zijn spel. Dit behulpzame gedrag had ik niet bij Musa verwacht!

HET SPEL GAAT VERDER

De volgende dag staan er pijlen op de grond tot buiten de klas zelfs. Verbazing alom. We besluiten ze met de hele klas te volgen en na een fikse route door de school (drie verdiepingen) komen we uiteindelijk bij een briefje en een cadeautje. Tja, en wie heeft dit gedaan: de Wegwijspiet! Voordat we deze nieuwe rol toevoegen aan de matrix, maak ik met drie kinderen de plattegrond van de klas. Ik heb vier grote vellen aan elkaar gemaakt en op een tafel gelegd. Wij gaan op stoelen staan om van bovenaf te kunnen kijken. Eerst tekenen we waar het Sinhuis is, dan de deuren en schoorstenen. Als alles van de klas erop staat, met veel vergissingen en veel praten, kan de plattegrond gepresenteerd worden aan de hele groep.

Uiteindelijk kan de laatste rol worden toegevoegd aan de matrix. De Wegwijspiet is uiteraard te herkennen aan zijn plattegrond. Verder krijgt hij een stapeltje pijlen en mag hij een route - die Sinterklaas moet gaan volgen - door de klas op de grond plakken. Hij krijgt een eigen baret met een paarse veer (net als de Wegwijspiet van de televisie!).

Patty Roos is leerkracht van groep 1-2 van de St. Lukasschool in Amsterdam. Zij volgde de post-hbo-opleiding 'Meer kansen voor alle kinderen in de klas' om problemen van een multiculturele groep aan te pakken. Marjan van Baekel-Kan is als nascholer verbonden aan De Activiteit in Alkmaar en verzorgde deze opleiding voor het team van de St. Lukasschool.

De Wegwijspiet wijst de route aan

De plattegrond van de klas

